

hemel inneemt en in zijn schijn gestalten een schouwspel moet opleveren, van welks pracht en grootsheid wij ons nauwelijks een denkbeeld kunnen vormen. Onbeweeglijk staat hij daar in het Zenith, schijnbaar hangende aan den naar twee zijden tot een ontzaglijken boog oprijzenden bodem, die als het ware twee stutten vormt, welke zich boven de planeet weder vereenigen, en zichtbaar gemaakt worden door het licht, teruggekaatst van de eenige zon, die in de verbeelding der bewoners van den binnenkant bestaan kan: Saturnus zelf. Inderdaad, „das ganze Sonnensystem hat keine Lokalität aufzuweisen, welche diesem grossartigsten aller Phänomene vergleichbar wäre!”

Dat ook op het zijvlak van den ring de ronddraaiingssnelheid tegen de aantrekking van Saturnus kan opwegen, dat leert ons Maxwell, die mathematisch bewijst, dat men de instandhouding van den ring alleen verklaren kan door de onderstelling, dat hij uit zeer vele, kleine satellieten bestaat, elk met eigen snelheid rondwentelende; deze kunnen natuurlijk woonplaatsen van levende wezens zijn, die niet naar Saturnus „vallen” omdat de kleine werelden, waarop ze leven, zelf ook niet vallen.

En een bewoner van den buitenkant kan het zelfs zeer goed zonder de middelpuntvliedende kracht stellen. Hij ondervindt zeer weinig invloed van de planeet, ja, bemerkt slechts dat Saturnus bestaat als hij, door nieuwsgierigheid gedreven, zich een reis van ettelijke uren gaans getroost, en, op den vlakken kant van den ring gekomen, aan den horizon den gouden halven bol ziet stralen.

Blijft hij op zijn buitenkant, dan verschilt zijn leven betrekkelijk zeer weinig van dat van aequatorbewoners op aarde. Gelijk ook dezen geen wezenlijk verschil tusschen winter en zomer kennen, zoo zal ook onze buitenkantbewoner geen flauw vermoeden hebben van de kolossale veranderingen, die op de planeet en op het vlakke deel van den ring plaats hebben tengevolge van het feit, dat den 29^{en} October ll. het vlak van den ring door de zon gegaan is, het feit van de wisseling van winter en zomer, van dag en nacht!

Lezer, zoo we veroordeeld waren, ons verder leven in het Saturnus-systeem te slijten, dan zou de buitenkant van den ring waarschijnlijk het oord zijn, waar wij aardbewoners nog het best konden tieren. We willen echter hopen, dat het ons vergund is, naar Terra terug te keeren; in afwachting van andere vervoermiddelen maken we maar weder van onze oude reisgelegenheid, het licht, gebruik, roepen een laatst vaarwel toe aan Saturnus met zijn manen en ringen en vinden na 5 kwartier en eenig zoeken onze goede oude aarde in welstand terug.

Utrecht, Nov. '91.
